

2N D'ESO · ESCR · UNITAT 9

Allò que paguem entre tots

Impostos, taxes i cotitzacions, servicis públics, pensions i els reptes de la Comunitat Valenciana

9

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

Distingir un impost, una taxa i una cotització.

Calcular l'IVA d'un tiquet i el preu sense IVA a partir del total.

Explicar per a què servixen els servicis públics i d'on ix el seu diner.

Explicar què és una pensió i què és la solidaritat entre generacions.

Citar un repte i una fita de la Comunitat Valenciana.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

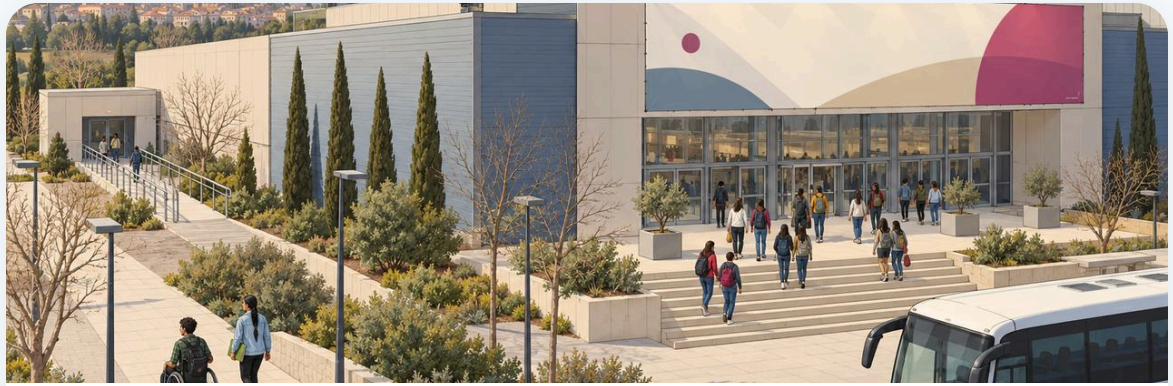

És març a 2n B de l'IES Ribera Norte. Martina torna de la ferreteria amb un tiquet de 18,15 € i una pregunta que no la deixa en pau: qui paga l'IVA i on va? Andrés Mora projecta una làmina en la pissarra digital i demana a cada persona «les fletxes que falten». Lucía ho apunta tot, Hugo calcula a ull i Salma vol saber d'on ix cada dada. Ningú no sap encara per què l'àvia de Martina cobra una pensió si ja no treballa.

❓ **Compres un entrepà al bar. Quins impostos creus que van inclosos en el que pagues? On ho miraries?**

❓ **Nomena tres coses que uses cada setmana i que no pagues en el moment d'usar-les (per exemple, el carrer o l'institut). Qui creus que les paga?**

❓ **Una persona de 70 anys cobra una pensió. D'on creus que ix eixe diner? Es guarda el que va cotitzar en un compte seu o també hi ha altres fonts?**

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **9.1** Impostos, taxes i cotitzacions
- **9.2** Per a què servixen
- **9.3** Previsió social i pensions
- **9.4** La transició verda: qui la paga
- **9.5** Reptes i fites de la Comunitat Valenciana

Tres pagaments que no cal barrejar

Impost

Es paga sense servici concret a canvi: IVA, IRPF, IBI.

Taxa

Es paga per un servici o un ús concret: les escombraries, una llicència.

Cotització

Es paga per treballar i pot donar dret a pensió o atur.

CLAU

L'IVA general és del **21 %**; els reduïts, del **10 %** i del **4 %**.

El tiquet de la ferreteria

Llimes, frontisses i cola

Eladio compra material per al punt de reparació i Martina guarda el tiquet.

1. **Base.** 4,50 + 6,00 + 4,50 = 15,00 €.
2. **IVA.** 15,00 × 0,21 = 3,15 €.
3. **Total.** 15,00 + 3,15 = 18,15 €.
4. **Volta enrere.** 18,15 / 1,21 = 15,00 €. El 21 % del total (≈ 3,81 €) no val.

✔️ **De cada 18,15 € que paga qui compra, 3,15 € (el 17,4 %) són IVA: la ferreteria el repercutix i l'ingressa a Hisenda.**

Els 558 € de Yolanda

Bar Benítez

Yolanda treballa 30 hores a la setmana i cobra 1.200 € bruts al mes (supòsit didàctic).

1. **Classificar.** 78,00 € i 384,00 € són cotitzacions; 96,00 €, IRPF retingut.
2. **Sumar.** 78,00 + 96,00 + 384,00 = 558,00 €.
3. **Comparar.** 558 / 1.200 = 0,465: el 46,5 % del brut.
4. **Cost per al bar.** 1.200 + 384 = 1.584,00 €; el net de Yolanda és 1.026,00 €.

✔️ **Són 462,00 € de cotitzacions (el 82,8 %) i 96,00 € d'IRPF (el 17,2 %). Els percentatges estan inventats per a practicar.**

9.2 · DADA · GENERALITAT VALENCIANA

De cada 100 €, en què es gasta?

Pressupostos de la Generalitat per a 2026 (33.305 milions d'euros): de cada 100 € de pressupost.

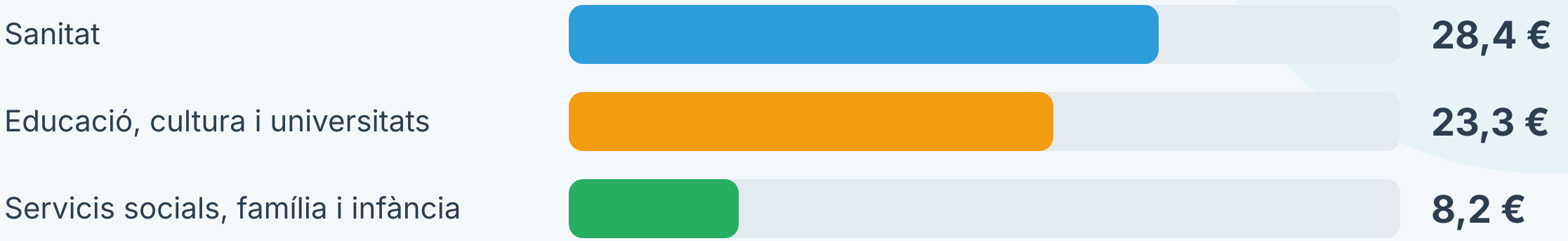

Font: Generalitat Valenciana, notas de prensa sobre los presupuestos de 2026 (29-5-2026). Los porcentajes son cálculo propio.

CLAU

Entre les tres partides sumen uns **60 €** de cada 100 €: és despesa social.

Qui paga la pensió

600 cotitzen, 200 cobren

Pensió mitjana de 900 €. Sistema de repartiment: el que es cobra hui es paga amb el que cotitzen hui.

1. **Total.** 200 × 900 = 180.000 € al mes.
2. **Per cotitzant.** 180.000 / 600 = 300 € al mes.
3. **Si cotitzen 400.** 180.000 / 400 = 450 €: 150 € més, un 50 % més.

✔️ **Hi ha diverses eixides: més gent que cotitze, aportar més, pensions més baixes o altres ingressos. Cada una té un cost i triar és decisió de tots.**

La taxa d'escombraries verda

60 € a l'any per vivenda

Una ordenança reduïx un 20 % la taxa a qui separa bé els residus.

1. **Bonificació.** 60 × 0,20 = 12 €.
2. **Es paga.** 60 − 12 = 48 €.

✔️ **La fiscalitat verda puja el preu del que contamina i baixa el del que cuida. I amb «que ho faça un altre primer», cada persona preferix esperar que pague una altra.**

Municipis per grandària en 2021

Nombre de municipis de la Comunitat Valenciana (542) segons la seua població.

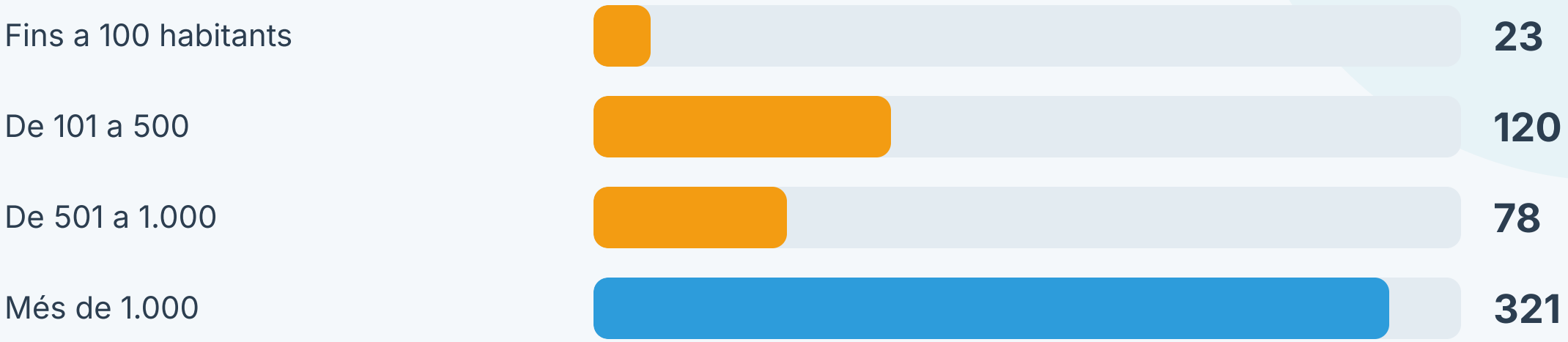

Font: INE, Distribución de los municipios por comunidades autónomas y tamaño, 2021 (consulta: 11/2026).

CLAU

Són **221 de 542** (el **40,8 %**) amb 1.000 habitants o menys. Però un percentatge de municipis no és un percentatge de població.

🙋 PREGUNTA PARA LA CLASE

En un tiquet de 18,15 € hi ha un IVA del 21 %. Què és correcte?

A L'IVA són 18,15 × 0,21 = 3,81 €

B La base és 15,00 € i l'IVA, 3,15 €

C L'IVA el paga la ferreteria amb els seus diners

✔️ L'IVA es calcula sobre la base: 15,00 × 0,21 = 3,15 €. El paga qui compra i l'ingressa la botiga a Hisenda.

REPÀS

Idees clau

- **Què es paga.** Tributs: impostos, taxes i contribucions especials, l'iva: base, tipus i total, irpf i impost sobre béns immobles, taxa: servici o activitat concreta.
- **Per a què servixen.** Servicis públics, pressupost públic, redistribució, economia submergida.
- **Pensions.** Previsió social, pensió contributiva, solidaritat entre generacions, repartiment: cotitzants i pensionistes.
- **Transició verda.** Costos socials, polítiques públiques i fiscalitat verda, justícia entre generacions, que ho faça un altre primer.
- **Reptes i fites valencians.** Despoblació, viure més anys, tribunal de les aigües: gestió comuna, patrimoni mundial: llotja i palmerar.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Martina pregunta qui pagarà la pensió d'ací a quaranta anys. Què canvia si hi ha menys persones que cotitzen i més pensionistes, i quines eixides hi ha?

2 Mira un tiquet qualsevol: quina part és base i quina part és IVA, i qui ingressa eixe IVA a Hisenda?

3 Tria un repte de la Comunitat Valenciana: quina política pública l'ajudaria i qui la pagaria?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**